

საქართველოს ტექნიკური უნივერ-
სიტეტი, სამართლისა და საერთაშო-
რისო ურთიერთობების ფაკულტე-
ტის დოქტორანტი

კულტურა, როგორც რბილი ძალა ევროკავშირის პოლიტიკაში

კულტურა უმნიშვნელოვანეს როლს თამაშობს ერთიან ევრო-
პულ სივრცეში. თვითონ ევროპის სივრცის არსებობაც კი გულის-
ხმობს კულტურის სფეროში მრავალჯერადი ხასიათის აქტივობები-
სა და ქვეყნებს შორის სხვადასხვა სახის გაცვლითი პროგრამების
ორგანიზებას. ამასთან, გლობალურ ევროპულ გაერთიანებაში
წევრ-სახელმწიფოებისათვის უაღრესად მნიშვნელოვანია ინდივიდუ-
ალური ეროვნულ-კულტურული თვითმყოფადობის შენარჩუნება,
რისი დასტურიც გახლავთ ევროკავშირის დევიზი „ერთიანობა მრავალფეროვნებაში“¹.

კულტურული მრავალფეროვნება არის ევროკავშირის ღირებუ-
ლებების განუყოფელი ნაწილი. ევროკავშირი მონოდებულია ხელი
შეუწყოს გლობალური წესრიგის დამყარებას მშვიდობის, კანონის
უზენაესობის, გამოსატყვის თავისუფლების, ურთიერთგაგებისა და
ფუნდამენტური უფლებების პატივისცემის საფუძველზე. შესაბამი-
სად, საერთაშორისო კულტურული ურთიერთობების საშუალებით
მრავალფეროვნების პოპულარიზაცია წარმოადგენს ევროკავშირის,
როგორც გლობალური აქტორის მნიშვნელოვან ფუნქციას. ეს მოი-
ცავს ვალდებულებას, ხელი შეუწყოს „საერთაშორისო კულტურული
ურთიერთობების განვითარებას“, ევროკავშირის მიერ მეზობელი
ქვეყნებისთვის დახმარების განევის გზით, ევროკავშირის წევრი სა-
ხელმწიფოების თანამშრომლობასა და მრავალფეროვანი კულტურის
პოპულარიზაციას, „კულტურული დიპლომატიის“ საშუალებით, რო-

¹ ევროკავშირის დევიზი – „ერთიანობა მრავალფეროვნებაში“, შეიქმნა 2000 წელს ჩატარებული არაოფიციალური სასკოლო კონკურსის შედეგად და მიღებულ იქნა ნიკოლ ფონტენის მიერ, რომელიც იმ დროს ევროპის პარლამენტის პრეზიდენტი იყო. შემდგომში იგი ჩნდება ევროპის კონსტიტუციის ტექსტში და ევროკავშირის ვებ-საიტზე მოდიფიცირებული ფორმით: „მრავალფეროვნებით გაერთიანებულნი“.

მელიც თავის მხრივ ხელს შეუწყობს, განვითარებასა და სამუშაო ადგილების ზრდას [1].

კულტურას ბევრი განზომილება აქვს. ლიტერატურა, ხელოვნება, განათლება – კულტურაა ელიტებისთვის. კულტურის ზოგიერთი ასპექტი უნივერსალურია, ზოგი ნაციონალური, ზოგიერთი კი სოციალური კლასების და მცირე ჯგუფების კუთვნილება [2, 84].

კულტურა, რომელიც ეფუძნება უნივერსალურ ღირებულებებს, ადვილად იქცევა რბილ ძალად. ჯოზეფ ნაის აზრით, ამგვარი უნივერსალური პოლიტიკური ღირებულებებია დემოკრატია, ადამიანის უფლებები, ინდივიდუალიზმი. სწორედ ეს ღირებულებები ხდის მიმზიდველს ევროკავშირს.

კულტურა ევროინტეგრაციის ერთ-ერთი ყველაზე კომპლექსური სფეროა. უფრო მეტიც, ბოლო წლებში ევროპის საგარეო საქმეებში გაძლიერდა კულტურული დიპლომატიის როლი, როგორც ევროპული რბილი ძალის ძირითადი რესურსის. 2007 წელს ევროკომისიის მიერ მიღებული „ევროპული კულტურის დღის წესრიგით“ მოხდა „კულტურის, როგორც საერთაშორისო ურთიერთობების სასიცოცხლო ელემენტის“ აღიარება [3, 146-168].

ევროკავშირის ღონისძიებები კულტურის სფეროში ავსებს ნევრი სახელმწიფოების კულტურულ პოლიტიკას სხვადასხვა სფეროში, როგორცაა ევროპული კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნება, სხვადასხვა ქვეყნის კულტურულ ინსტიტუტებს შორის თანამშრომლობა და შემოქმედებით მუშაკთა მობილობის ხელშეწყობა [4].

ჰერმან ვან რომპეიმ,¹ 2009-2014 წწ. ევროპული საბჭოს პრეზიდენტი, 2011 წელს განაცხადა: „მაშინ როდესაც ჩვენი „ძლიერი ძალის“ დიაპაზონი შეზღუდულია, ჩვენი „რბილი ძალა“ უნდა შეფასდეს სათანადოდ. რბილი ძალის განხორციელება არის საკმაოდ რთული და საფრთხილო, რადგან რბილი ძალის ეფექტური გამოყენება მოითხოვს თანმიმდევრულ და ყოვლისმომცველ მიდგომას, რომელიც უნდა პასუხობდეს ჩვენს მიზნებს, საშუალებებს და მათი გამოყენების გზებს“.

შესაბამისად, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, რბილი ძალის გამოყენ-

---

¹ ჰერმან ვან რომპეი (ნიდერლ. Herman Van – ბელგიელი პოლიტიკური მოღვაწე, ბანკირი, მეცნიერებათა დოქტორი, ფედერალისტი. 2008 წლის დეკემბრიდან 2009 წლის ნოემბრამდე იყო ბელგიის პრემიერ-მინისტრი. 2009 წლიდან 2014 წლამდე ევროპული საბჭოს პრეზიდენტი. პარტია ქრისტიან-დემოკრატები და ფლამანდიელების ერთ-ერთი ლიდერი.

ნებამ საერთაშორისო ურთიერთობებში სულ უფრო მეტი როლი შეიძინა და სულ უფრო მეტი ადგილი უკავია სხვადასხვა ქვეყნების საგარეო ურთიერთობებში. ევროკავშირი კი ბოლო ათწლეულების განმავლობაში ხშირად ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ საერთაშორისო ურთიერთობებში რბილი ძალა წარმოადგენს მის ძირითად რესურსს [5].

უფრო მეტიც, შეგვიძლია მივიჩნიოთ, რომ ევროკავშირი არის რბილი ძალის გამოყენების ყველაზე ნათელი მაგალითი, რომლის ფარგლებშიც ინტეგრაცია ეფუძნება ეფექტურ თანამშრომლობას და ეს თანამშრომლობა მოიცავს მნიშვნელოვან საერთო ღირებულებებს. როგორც ნაი მიიჩნევს, ეს დამოკიდებულება აისახება წევრ ქვეყნებს შორის საერთო კულტურულ, პოლიტიკურ ღირებულებებსა და საერთო საგარეო პოლიტიკაში, ასევე თითოეული სახელმწიფოს საგარეო პოლიტიკაში.

ევროკავშირი არის საერთაშორისო რეგიონული ორგანიზაცია და მისი წარმატება განსაზღვრავს არანევრი ქვეყნების სურვილს მონაწილეობა მიიღონ ევროინტეგრაციის პროექტში. ევროკავშირის რბილი ძალა განაპირობებს მის მიმზიდველობას არანევრი ქვეყნებისათვის, ვინაიდან ინტეგრაციის შემთხვევაში ისინი დაიკავებენ ადგილს გადაწყვეტილებების მიღების მაგიდასთან“ [6].

ევროკავშირის რბილი ძალის მეორე მაგალითად ასევე შეიძლება ჩაითვალოს ევროკავშირის გაფართოების ევროპული სამეზობლო პოლიტიკა (ENP), რომელიც წარმოდგენილ იქნა 2003 წელს და მას აღმოსავლეთ ევროპის თითქმის ყველა სახელმწიფო შეუერთდა და ნებაყოფლობით აიღო რიგი ვალდებულებები, გააგრძელოს სახელმწიფო განვითარება ისე, როგორც ამას ევროკავშირი კარნახობს.

როგორც გალაროტი აღნიშნავს, რბილი ძალა მართავს დიპლომატიას და დაკავშირებულია პრაქტიკულად ყველა კონსტრუქციულ და პროგრესულ სტრატეგიასთან, რომელიც წარმართავს ევროკავშირის საგარეო პოლიტიკას, არის პოზიტიური მისაბაძი მაგალითი და ამრიგად მოიპოვებს სხვა ერების ნდობას [7, 384].

ევროკავშირის შექმნის დღიდან რბილი ძალა რჩება წევრ ქვეყნებს შორის თანამშრომლობისა და გაერთიანების, გაფართოების პოლიტიკის არსებით მექანიზმად.

ევროკავშირის საგარეო პოლიტიკის მიზანია, არსებითად უზრუნველყოს უსაფრთხოების, სტაბილურობის, დემოკრატიისა და ადამიანის უფლებების პატივისცემა არა მხოლოდ მის უშუალო სამეზობლოში (მაგ. ბალკანეთი), არამედ მსოფლიოს სხვა ცხელ წერ-

ტილებშიც, როგორცაა აფრიკა, შუა აღმოსავლეთი და კავკასია. ამ პოლიტიკის ძირითადი ინსტრუმენტი „რბილი ძალა“ (არასამხედრო მეთოდების გამოყენება), რაც გულისხმობს დახმარებას განვითარებაში [8, 48].

ევროკავშირის პოლიტიკა მიზნად ისახავს ხელი შეუწყოს სხვადასხვა ქვეყნების კულტურული ტრადიციების შენარჩუნებას და განვითარებას, როგორც რბილი ძალის ერთ-ერთ მძლავრ მექანიზმს [9].

90-იანი წლებიდან მოყოლებული ევროკავშირის რბილი ძალის გამოყენების მიზანი დემოკრატიის და ეკონომიკის განვითარება, კონფლიქტების მშვიდობიანი გზით მოგვარება, სტაბილურობის ხელშეწყობა და ქვეყნების საერთაშორისო საზოგადოებაში ინტეგრირება იყო, ჰუმანიტარული, ტექნიკური, ფინანსური დახმარების ერთიანი ინსტრუმენტებით. 1994 წლიდან თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმებების (PCA) გაფორმება მოიცავდა პოლიტიკურ თანამშრომლობას, სავაჭრო ურთიერთობებს და გაძლიერებულ დარგობრივ თანამშრომლობას.

2003 წლიდან, ევროკავშირის გაფართოების დაჩქარების მიზნით, შემუშავდა ახალი – ევროპის სამეზობლო პოლიტიკა (ENP). აღმოსავლეთ ევროპის ყველა სახელმწიფო (რუსეთის გარდა) ENP-ში გაერთიანდა და 2009 წელს ევროკავშირის ახალმა ინიციატივამ – აღმოსავლეთის პარტნიორობამ – ასოცირების შეთანხმებისთვის გაუხსნა კარი პოსტსაბჭოთა სივრცის ექვს სახელმწიფოს. 2014 წელს ამ ხელშეკრულებებს მხოლოდ სამმა ქვეყანამ მოაწერა ხელი – საქართველომ, უკრაინამ და მოლდოვამ.

ევროკავშირის „შეთავაზება“ ითვალისწინებდა „სამეზობლო“ ქვეყნების შიდა ტრანსფორმაციაში, მათი სახელმწიფოს მშენებლობაში, ეკონომიკურ და სოციალურ განვითარებაში ხელშეწყობას და ევროკავშირთან თანდათანობით დაახლოებას [10].

ამრიგად მიგვაჩნია, რომ საქართველოსათვის მეტად მნიშვნელოვანია საფუძვლიანად გაანალიზდეს ევროპული, განვითარებული ქვეყნების განვლილი გზა, გამოცდილება და მათი შეფასების შემდეგ გადაიდგას სამომავლო ნაბიჯები სტრუქტურული, ერთიანი და ეფექტური პოლიტიკისა და სტრატეგიის განსაზღვრისათვის, ვინაიდან საქართველო, როგორც დემოკრატიული ღირებულებების ევროპული ოჯახის წევრი, ისტორიულად იზიარებს ევროპული კულტურის ღირებულებებს და ეს მისი ევროპისაკენ მიმავალი ხედვის არეალშიც უნდა იყოს გათვალისწინებული.

კულტურის სფეროს სამართლებრივი გარემო ევროკავშირში

1992 წლის ევროპის კავშირის შესახებ მასტრიხტის ხელშეკრულების¹ 128-ე მუხლში კულტურის პოლიტიკა მოხსენიებულ იქნა მხოლოდ ევროკავშირის სავაჭრო პოლიტიკის ჩრჩილში, ხოლო შემდგომ 1997 წლის ამსტერდამის ხელშეკრულებაში² კულტურის პოლიტიკამ სრული სამართლებრივი ასახვა ჰპოვა. უფრო ზუსტად კი, ხელშეკრულებაში 151-ე მუხლი მთლიანად ეთმობა კულტურას. ამ მუხლში ზუსტადაა განსაზღვრული ევროპის კავშირის როლი კულტურის სფეროში და ჩამოთვლილია ის 4 ძირითადი მიზანი, რომლის მიღწევასაც ემსახურება მთლიანად ხელშეკრულება:

1. ხელშეკრულების მიზანია ხელი შეუწყოს ნევრი ქვეყნების კულტურის აყვავებას, მათი ნაციონალური თუ რეგიონული მრავალფეროვნების გათვალისწინებით და ამავდროულად მსოფლიო კულტურული მემკვიდრეობის წინა პლანზე წამოწევა.

2. ხელშეკრულების მიზანია ხელი შეუწყოს თანამედროვე კულტურის განვითარებას.

3. ხელშეკრულების მიზანია უზრუნველყოს კულტურის საკითხების გათვალისწინება ქვეყნის ყველა სფეროში პოლიტიკის ფორმირებისას.

4. ხელშეკრულების მიზანია ხელი შეუწყოს ნევრი ქვეყნების თანამშრომლობას მსოფლიოს მესამე ქვეყნებთან, აგრეთვე უშუალოდ მათ ურთიერთთანამშრომლობასა და თანამშრომლობას საერთაშორისო ორგანიზაციებთან.

2007 წლის 13 დეკემბერს ევროპის კავშირის ნევრი ქვეყნების მიერ დაიდო ლისაბონის ხელშეკრულება. აღნიშნული ხელშეკრულებით ევროპის კავშირი ახალ სამართლებრივ ჩარჩოს ქმნის თანამედროვე გამოწვევების დაძლევისათვის და დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს კულტურას.

ხელშეკრულების პრეამბულა მიუთითებს „ევროპის კულტუ-

---

¹ 1991 წლის დეკემბერში, ევროპის გაერთიანების იმ დროისათვის თორმეტივე ნევრმა სახელმწიფომ ხელი მოაწერა ევროპის კავშირის შესახებ მასტრიხტის ხელშეკრულებას. 1993 წლის 1 ნოემბერს აღნიშნული ხელშეკრულება ძალაში შევიდა.

² 1997 წლის 2 ოქტომბერს ხელი მოეწერა ამსტერდამის ხელშეკრულებას, ხოლო 1999 წლის 1 მაისს ის ძალაში შევიდა.

რულ, რელიგიურ და ჰუმანურ მემკვიდრეობაზე", რომელთა შედეგადაც ჩამოყალიბდა თანამედროვე სამართლებრივი სისტემა და ადამიანის უფლებები, როგორცაა: თავისუფლება, დემოკრატია, თანასწორობა და სამართლიანობა. ევროკავშირის ერთ-ერთი მთავარი მიზანი, როგორც ეს განსაზღვრულია ხელშეკრულებაში, არის „პატივი სცეს მის მდიდარ კულტურულ და ენობრივ მრავალფეროვნებას და უზრუნველყოს ევროპის კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და გაძლიერება“ (TEU-ის მე-3 მუხლი).

ლისაბონის ხელშეკრულებით ნევრი-ქვეყნებისთვის დადგინდა სავალდებულო ფულადი სანქცო გადასახადი, რომელიც ევროკავშირში შემავალი სახელმწიფოების კულტურათა განვითარებისა და მათი მრავალფეროვნების შენარჩუნების ხელშეწყობას ემსახურება.

ხელშეკრულების მიხედვით კულტურულ სფეროში თანამშრომლობა აუცილებელია როგორც მესამე ქვეყნებთან, ასევე საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, მათ შორის ევროსაბჭოსთან.

ლისაბონის ხელშეკრულებით დასახული მიზნების მისაღწევად ხდება:

- ნევრი ქვეყნების შიდა სამართლისა და მმართველობის სფეროს ამ ხელშეკრულებასთან ჰარმონიზაცია;
- ამ საკითხებთან დაკავშირებით ევროპული საბჭოს მიერ რეკომენდაციების შემუშავება.

ევროკავშირის ფუნქციონირების შესახებ ხელშეკრულების (TFEU) მე-6 მუხლი შესაბამისად ევროკავშირის კომპეტენციას კულტურის სფეროში წარმოადგენს: „ანარმოს ქმედებები ნევრი სახელმწიფოების ქმედებების მხარდასაჭერად, კოორდინაცია გაუნიოს და ხელი შეუწყოს მათ“.

TFEU-ს 167-ე მუხლი შეიცავს დამატებით დეტალებს ევროკავშირის მოქმედებების შესახებ კულტურის სფეროში: ევროკავშირმა უნდა შეიტანოს ნვლილი ნევრი სახელმწიფოების კულტურების აყვავებაში, მათი ეროვნული და რეგიონული მრავალფეროვნების პატივისცემით და საერთო კულტურული მემკვიდრეობის წარმოჩენით. ევროკავშირის ქმედებებმა უნდა წახალისოს ნევრ სახელმწიფოებს შორის თანამშრომლობა და მხარი დაუჭიროს და ხელი შეუწყოს მათ ქმედებას ევროპული ხალხების კულტურისა და ისტორიის ცოდნისა და გავრცელების გასაუმჯობესებლად; უზრუნველყოს ევროპული მნიშვნელობის კულტურული მემკვიდრეობის კონსერვაცია და დაცვა; და ხელი შეუწყოს არაკომერციულ კულტურულ გაც-

ვლებს და მხატვრულ და ლიტერატურულ შემოქმედებას, მათ შორის აუდიოვიზუალურ სექტორში. ევროკავშირმა და ნევრმა სახელმწიფოებმა ასევე ხელი უნდა შეუწყონ თანამშრომლობას ევროკავშირის არანევრ ქვეყნებთან და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან. ევროპული კულტურების მრავალფეროვნების პატივისცემა და მისი ხელშეწყობა მხედველობაში უნდა იქნას მიღებული, ასევე, ხელშეკრულების სხვა დებულებებით გათვალისწინებული ზომების მიღებისას.

ევროკავშირის ფუნდამენტურ უფლებათა ქარტიის მე-13 მუხლი ადგენს, რომ „ხელოვნება და სამეცნიერო კვლევა თავისუფალი უნდა იყოს შეზღუდვებისგან“. ხოლო, ამავე წესდების 22-ე მუხლი ადგენს მოთხოვნას, რომ „ევროკავშირმა პატივი სცეს კულტურულ, რელიგიურ და ენობრივ მრავალფეროვნებას“.

როგორც აღინიშნა, ევროპის კავშირის პოლიტიკის ერთ-ერთი მთავარი მიზანია კულტურათაშორისი ურთიერთობების გაფართოების ხელშეწყობა. ევროკავშირის მხარდაჭერით მუდმივად ეწყობა ურთიერთთანამშრომლობის ხელშემწყობი აქტივობები სხვადასხვა ეგიდით:

- ევროპელი ხალხების კულტურისა და ისტორიის შესახებ ცოდნის ამაღლება;
- ევროპის კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა;
- არაკომერციული ხასიათის გაცვლითი პროგრამების ორგანიზება;
- ხელოვნებისა და ლიტერატურის განვითარება აუდიოვიზუალური სფეროს ჩათვლით.

ამასთან ევროპის კავშირი კულტურის პოლიტიკის სფეროში სუბსიდიარობის პრინციპს ეყრდნობა [11].

მაშინ როდესაც ევროპული ქვეყნები პასუხისმგებლები არიან შიდა სახელმწიფოებრივ დონეზე კულტურის სფეროში საკუთარი პოლიტიკის განსაზღვრაზე, ევროკომისიის როლს წარმოადგენს კულტურის სფეროში საერთო ევროპული გამოწვევების საპასუხო ერთიანი პოლიტიკის ჩამოყალიბება ისეთი მიმართულებებით, როგორც არის: თანამედროვე ციფრული ტექნოლოგიების ზეგავლენა, კულტურის მართვის თანამედროვე მოდელები, ინოვაციური და შემოქმედებითი ინდუსტრიების განვითარება და სხვა...

2007 წელს ევროკომისიის მიერ დამტკიცდა პირველი დღის წესრიგი კულტურის სფეროში და მისი შესაბამისი 2008-2010 წლე-

ბის სამოქმედო გეგმა [12], აღნიშნული დოკუმენტით განისაზღვრა შემდეგი პრიორიტეტული მიმართულებები:

1. ხელოვნებისა და კულტურის სფეროში მოღვაწე პირებისათვის მობილობის პირობების გაუმჯობესება

2. კულტურის ხელმისაწვდომობის ზრდა შემდეგი საშუალებებით:

3. კულტურის სექტორში სტატისტიკური მონაცემებისა და მეთოდების დახვეწა.

4. კულტურული და შემოქმედებითი საქმიანობის ეკონომიკური პოლიტიკა ქვეყნის პოტენციალის მაქსიმალური გამოყენების მიზნით.

5. იუნესკოს კონვენციის მიღება ხელოვნების სხვადასხვაგვარი ფორმებით გამოხატვის თაობაზე და მისი გატარება კულტურის პოლიტიკაში.

2010 წელს დამტკიცდა 2011-2014 წლების სამოქმედო გეგმა. ახალი მიმართულებები, რომელიც დაემატა სამოქმედო გეგმას ეს არის იუნესკოს კონვენციიდან გამომდინარე და მისი აღსრულების ხელშეწყობის მიზნით. მრავალფეროვნების საკითხის ნამონევა, კულტურის მნიშვნელობის აღიარება საგარეო ურთიერთობებში და კულტურული მემკვიდრეობისა და მასზე ხელმისაწვდომობის გაზრდის კომპონენტი, როგორც ერთიანი ევროპული მემკვიდრეობითი ღირებულება. სტატისტიკა კი ისევ რჩება ერთ-ერთ გამოწვევად. შემდეგ 2015-2018 წლების სამოქმედო გეგმაში [13] პრიორიტეტები თითქმის იგივე დარჩა, რაც მის წინამორბედში, თუმცა ახალი კომპონენტის ინკლუზიური კულტურის ნაწილის დამატებით, რაც კულტურის სფეროში ადამიანის უფლებების მნიშვნელობის გაზრდასთან არის დაკავშირებული და აქცენტი, კულტურის სფეროში მოღვაწე ადამიანების უფლებრივ მდგომარეობასთან ერთად, ასევე საზოგადოების ყველა წევრის კულტურაში მონაწილეობის ხელშეწყობაზე კეთდება.

2007 წელს დამტკიცებული დღის წესრიგის შემდგომ, უკვე 2018 წელს დამტკიცდა ახალი დღის წესრიგი კულტურის სფეროში და ასევე, მისი შესაბამისი 2019-2022 წლების სამოქმედო გეგმა [14; 15] რომელიც ითვალისწინებს კულტურის სფეროს ევოლუციას და მისი განვითარების თანამედროვე გამოწვევებს.

ახალ დღის წესრიგში განსაკუთრებულად არის ხაზი გასმული კულტურის პოზიტიურ გავლენაზე, როგორც ზოგადად ევროპული

საზოგადოების განვითარებაზე, ასევე, ევროპული ქვეყნების ეკონომიკებსა და საერთაშორისო ურთიერთობებზე და ითვალისწინებს ურთიერთობების გაღრმავების ხელშეწყობას ნევრ ქვეყნებს, სამოქალაქო საზოგადოებასა და საერთაშორისო ორგანიზაციებს შორის.

კულტურის სფეროს ახალი დღის წესრიგი ითვალისწინებს ევროკავშირის დონეზე თანამშრომლობის სამომავლო ჩარჩოებს. ნევრმა სახელმწიფოებმა შეიმუშავეს კულტურის სფეროში სამუშაო გეგმების ძირითადი საკითხები და თანამშრომლობის მექანიზმები.

დამტკიცდა ასევე 2019-2022 წლების ახალი სამუშაო გეგმა, რომლითაც კულტურის პოლიტიკის შემუშავებაში, ევროპული თანამშრომლობის ხუთი ძირითადი პრიორიტეტი განისაზღვრა:

1. კულტურული მემკვიდრეობის სფეროს მდგრადობა;
2. ერთობა და კეთილდღეობა;
3. ეკოსისტემა, რომელიც ხელს უწყობს მხატვრებს, კულტურისა და შემოქმედებითი სფეროს პროფესიონალებს და ევროპულ ფასეულობებს;

4. გენდერული თანასწორობა;

5. საერთაშორისო კულტურული ურთიერთობები.

ამ პრიორიტეტებს ავსებს 17 მიმართულების პროგრამა, მკაფიოდ განსაზღვრული სამუშაო მეთოდებით და მიზნობრივი შედეგებით. ეს პროგრამები აძლიერებს და ავითარებს უახლეს მიღწევებს ევროკავშირის დონეზე, მაგალითად, კულტურული მემკვიდრეობის სფეროში თუ საერთაშორისო კულტურულ ურთიერთობებთან დაკავშირებით; ასევე კონკრეტული პროექტები მოიცავს ისეთ თემებს, როგორიც არის გენდერული თანასწორობა.

კულტურის სფერო სულ უფრო მეტ სამუშაო ადგილს ქმნის ბაზარზე, რაც ერთის მხრივ ევროკავშირის აძლიერებს და მეორეს მხრივ ევროკავშირის მოქალაქეების ცხოვრების ხარისხს აუმჯობესებს. კულტურის სფერო ასევე მნიშვნელოვანი მექანიზმია სოციალური ინკლუზიისა და კულტურული მრავალფეროვნების უზრუნველყოფისთვის.

ამრიგად, ახალი დღის წესრიგი ხელს უწყობს ევროკომისიის 2014-2019 წლების 10 პრიორიტეტის განხორციელებასა და ევროკავშირის მიერ საერთაშორისო ხელშეკრულებებში ნაკისრი ვალდებულებების აღსრულებას [16], მაგალითად, ისეთის როგორიც არის – 2005 წლის იუნესკოს კონვენცია „კულტურული თვითგამოხატვის მრავალფეროვნების დაცვის და ხელშეწყობის შესახებ“ [17].

კულტურათაშორისი დიალოგი ევროკავშირის მუდმივი პრიორიტეტია. 2009 წელს ლისაბონის ხელშეკრულების ძალაში შესვლით ეს პრიორიტეტი კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი გახდა. კულტურის პოლიტიკის კონკრეტულ სფეროში ზოგიერთი მნიშვნელოვანი ინიციატივა მოიცავს ბოშების კულტურის მხარდაჭერას, ინტერკულტურული ქალაქებისა და ინტერკულტურული ევროპის პლატფორმებს, კულტურათაშორის დიალოგს, აუდიოვიზუალური სექტორის განვითარებას, მრავალენოვნების, ახალგაზრდობის, კვლევის, ინტეგრაციის და საგარეო ურთიერთობების მხარდაჭერას.

ამასთან აუცილებელია აღვნიშნოთ ევროპარლამენტის რეზოლუციები კულტურის სფეროში. ევროპარლამენტმა სხვადასხვა რეზოლუციებში ასახა თავისი დამოკიდებულება კულტურის სფეროს მიმართ, მისი გაძლიერების ხელშეწყობის მიზნით.

ევროპარლამენტმა გააძლიერა კულტურის სტრატეგიის როლი საგარეო ურთიერთობებში. 2013 და 2014 წლების ბიუჯეტებში ღონისძიების სახელწოდებით „კულტურა ევროკავშირის საგარეო ურთიერთობებში“ ასახვით, მან ხაზი გაუსვა კულტურის მნიშვნელოვან პოტენციალს ევროკავშირის საგარეო ურთიერთობებში [18].

აღიარებს რა კულტურას, როგორც ხალხთა შორის ძლიერ დამაკავშირებელს, პარლამენტი თვლის, რომ ის უნდა გახდეს ევროკავშირის პოლიტიკური დიალოგის განუყოფელი ნაწილი, ევროკავშირის არანეგრ ქვეყნებთან, რადგან მას შეუძლია დაეხმაროს სამოქალაქო საზოგადოების გაძლიერებას, კონფლიქტების თავიდან აცილებას და ევროკავშირის ღირებულებების პოპულარიზაციას [19].

დამონმებული წყაროები და ლიტერატურა:

1. EUROPEAN COMMISSION, JOINT COMMUNICATION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL Towards an EU strategy for international cultural relation, Brussels, 2016.
2. Nye J. S. Jr., The Future of Power. Public Affairs, New York, 2011.
3. Garner B., Towards a European strategy on culture and development Learning from the cariforum-eu economic partnership agreement (2017/2 (N° 56), Politique européenne Éditeur, 2017.
4. Katarzyna A. I., Fact Sheets on the European Union, European Parliament, 2022.

5. Nielsen K.L., EU Soft Power and the Capability-Expectations Gap, *Journal of Contemporary European Research*, 2013.
6. Wagner J. N. E., The effectiveness of soft & hard power in contemporary international relations, *E-International Relations*, 2014.
7. Gallarotti G. M., Esteem and influence: soft power in international politics, *Journal of Political Power*, 2022.
8. ფონტენი პ., როგორ მუშაობს ევროკავშირი 12 გაკვეთილი ევროპის შესახებ, ბრიუსელი, ბელგია, ევროკომისია, 2014.
9. The European Union promotes culture for a stronger Georgia, An official website of the European Union. <https://www.eeas.europa.eu/node/44927-ka> უკანასკნელად იქნა გადამონმეებული 07.06.2023
10. გოგოლაშვილი კ., ევროკავშირის რბილი ძალა და სომხეთის (რ)ეკოლუცია, საქართველოს სტრატეგიისა და საერთაშორისო ურთიერთობების კვლევის ფონდი, 2018.
11. Kauder V., Ramsauer, P., und Fraktion; Dr. Peter Struck und Fraktion; Berlin,.2008
12. EUROPEAN COMMISSION, RESOLUTION OF THE COUNCIL of 16 November 2007 on a European Agenda for Culture, Brussels, 2007.
13. THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION, Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on a Work Plan for Culture (2015-2018), Official Journal of the European Union, 2014.
14. COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS, A New European Agenda for Culture, Brussels, 2007.
15. https://ec.europa.eu/culture/sites/culture/files/commission_communication_-_a_new_european_agenda_for_culture_2018.pdf, უკანასკნელად იქნა გადამონმეებული – 03.06.2023.
16. THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION, Draft Council

- conclusions on the Work Plan for Culture 2019-2022, Official Journal of the European Union, 2018, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13948-2018-INIT/en/pdf> № <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13948-2018-INIT/en/pdf>, უკანასკნელად იქნა გადამოწმებული – 03.06.2023.
17. Bassot É., Hiller, W., European Parliamentary Research Service, The Juncker Commission's ten priorities, 2019, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/625176/EPRS-STU\(2018\)625176-EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/625176/EPRS-STU(2018)625176-EN.pdf), უკანასკნელად იქნა გადამოწმებული – 03.06.2023.
18. UNESCO, Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions, 2005, <http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL-ID=31038&URL-DO=DO-TOPIC&URL-SECTION=201.html>, უკანასკნელად იქნა გადამოწმებული – 03.06.2023.
19. European Parliament, European Parliament resolution of 19 January 2016 on the role of intercultural dialogue, cultural diversity and education in promoting EU fundamental values (2015/2139(INI)), Official Journal of the European Union, 2016. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016IP0005> უკანასკნელად იქნა გადამოწმებული – 03.06.2023.
20. European Parliament, European Parliament resolution of 5 July 2017 on Towards an EU strategy for international cultural relations (2016/2240(INI)) (2018/C 334/12), Official Journal of the European Union, 2018, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017IP0303&rid=2> უკანასკნელად იქნა გადამოწმებული – 03.06.2023.

Sophio Chantadze

*Doctoral student the Faculty of Law
and International Relations Georgian
Technical University of Georgia*

Culture as soft power in EU politics

Summary

The article discusses the concept and role of culture in the development of the European Union. The paper considers the various trends and stages of the development of the EU culture policy and its capacity in international relations. EU mutually agreed unified approaches in the field of culture and independent supportive mechanisms at the country level, complement the EU's soft policy and strengthen it through diversity and unity.

In the article, we discuss the stages of the formation of the EU legal environment in the field of culture. The analysis of the political and legal acts of the European Union and the European Commission allows us to study in depth the common European values and the directions of gradual development and to see the development of values from a historical perspective. Moreover, major conventions, political documents, and action plans clearly define the topics and priorities of the common policy, set minimum standards for the development of European countries' cultures, and call on European countries to make additional efforts at an independent national level.